

H5A - Styling af 1. brunst hos polte

Systematisk styring af poltenes første brunst sikrer, at du kan løbe polten i 2. eller 3. brunst.

1. En god systematisk brunststyring

- Giver mulighed for en ensartet holdstørrelse i farestalden hvis antallet af polte tilpasses antallet af fravænnede søer
- Reducerer spredningen på alderen hos polten ved 1. løbning
- Reducerer antallet af foderdage pr. polt

2. Selve brunststyringen

En polt skal være ældre end 26 uger, når brunststyringen sættes i gang.

Følgende påvirkninger kan stimulere polten til at komme i brunst:

- Flytning til ny stald/nyt miljø
- Sammenblanding med nye stifæller
- Ornekontakt (ornen skal være minimum 10 måneder) inde i poltesti 1-2 gange dagligt á 10-15 minutter
- Lys med minimum 150 lux i hovedhøjde i 16 timer/døgn
- Mindst 2,5 FEso/dag til de polte som ønskes i brunst

Hovedparten af poltene, som udsættes for ovennævnte påvirkninger, vil komme i først brunst i løbet af 5 til 10 dage.

Systematisk registrering af 1. brunst kan give en besparelse på 126 kr. pr. polt i form af reduktion af foderdage. Erfaring fra 10 besætninger viser, der er stor variation.

Forvent at 80-90 % af poltene kommer i 2. brunst 3 uger efter 1. brunst.

Polte i samme alder og størrelse

En mangelfuld brunststyring gør det vanskeligt at få løbet det rette antal polte pr. hold i 2. brunst. Vær opmærksom på om:

- Poltene bliver for gamle, så første brunst allerede er indtrådt. For hver gang poltealderen reduceres med 1 uge, kan der spares cirka 20 FE/polt
- Poltene er yngre end 6 måneder, da kan polten have svært ved at komme i brunst
- Har poltene haft ornekontakt fra 24 ugers alderen?
- Er poltene i dårligt huld, eller mistrives de generelt, viser de ikke brunst.

Ved manglende brunst ved poltene kan følgende positive stress-påvirkning prøves:

- Poltene flyttes til en anden sti
- Sammenblanding med andre polte - under opsyn
- Skifte foderstyrke i form af f.eks. 3,5 FEso i flere uger for at ændre energistatus
- Kontakt til andre orner

Kommentarer til H5A - Styling af 1. brunst hos polte

Det er alderen og ikke størrelsen/vægten på polten, der er afgørende for tidspunktet for poltens første brunst.

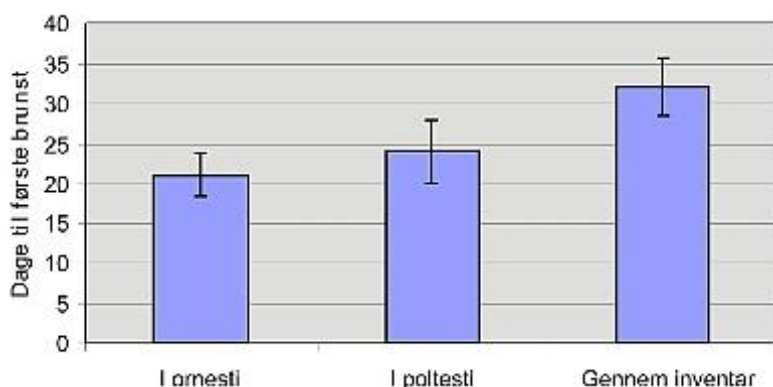
- Polte bør først stimuleres, når de er ældre end 26 uger gamle. På det tidspunkt er poltene kønsmodne, og det må forventes, at 1. brunst kan styres på 50-70 % af poltene, når der benyttes en systematisk gennemtænkt strategi.

Under poltens opvækst skal miljøet være roligt og stabilt. Tæt på poltenes pubertet skal brunststimulerende faktorer, som f.eks. ornekontakt og sammenblanding undgås. Når der til gengæld skal stimuleres til 1. brunst, skal poltene stresses positivt med følgende parametre:

Flytningen og sammenblandingen af poltene medfører en kortvarig stressreaktion, der medvirker til, at poltene kommer i brunst. Bland poltene i en sti, hvor der er plads til rangkampe og skjul. Vær opmærksom på, at der vil opstå slagsmål. Ekstra tilsyn skal ske under og efter sammenblandingen, så eventuelt halte polte kan få smertebehandling, og vigende eller aggressive polte kan udtages.

Ornekontakt er den vigtigste faktor, når tidspunktet for 1. brunst skal styres. Effekten påvirkes af ornens alder og libido, hvor tæt ornen kommer på poltene, varigheden pr. gang og antal kontakter pr. dag. Ornens spytkirtler udskiller først tilstrækkeligt feromon (duftstoffer), når den er ti måneder gammel. Der skal være plads til ornen i poltestien. Der skal være tilsyn under ornekontakt.

Direkte fysisk kontakt mellem polt og orne er optimalt ved stimulering af poltens 1. brunst. Flytning af polte til ornesti eller flytning af orne til poltesti en til to gange dagligt af 10-15 minutters varighed er optimalt for at fremkalde for 1. brunst. Begge strategier er statistisk sikkert bedre end ornekontakt gennem åbent inventar. Figuren viser det gennemsnitlige antal dage til brunst, hvis kontakten foregik i ornestien, i poltestien eller ved, at der var inventar mellem orne og polte.

Rapport nr. 32. VSP

Lysintensiteten er sammen med de ovennævnte forhold vigtig for at stimulerer polten til 1. brunst. Lysstofrørene skal være rene og bør skiftes minimum 1 gang årligt i august. Der skal være minimum 150 LUX i mindst 16 timer i døgnet, og det måles i poltens trynehøjde i opholdszonen (vær opmærksom på søer der står i staldens hjørner) efter indsættelse af dyr i stalden. Det naturlige lys giver et meget højt antal LUX og kan kun sikres gennem rene vinduer og lyse/rene vægge.

Nye LED-lamper er strømbesparende, men de skal stadig give nok lys. Endvidere skal der ofte flere enheder op for at give samme lysstyrke som almindelige lysstofrør.